

Tyst om rensning av serber

SVENSKA massmedier präglas av en tvetydig hållning till den största enskilda flyktingkatastrofen under det pågåen-

Debatt

de kriget i före detta Jugoslavien. Debatten om övergrepp mot och mord på FN-personal i Krajina-området har fått en marginell plats i den svenska mediebevakningen, liksom vad Zarko Puhovski, vice president i Kroatens Helsingforskommitté, kallat "en briljant organiserad etnisk rensning" (Warreport 1995, nr 35).

Generellt har svenska medier neutraliserat den etniska rensningen i Krajina genom systematiska paralleller till bosnienser-

bernas tidigare etniska rensning av muslimer.

Den etniska rensningen i Krajina har genom journalistikens dubiösa dubbelhet skildrats med begrepp som sedan länge antagits som etablerade sanningar, om mönstergossar och värstingar, om väst och öst, om civilisation och barbari, om offer och angripare.

Serberna är kollektivt skyldiga – också när de flyr.

De får nu – underförstått – smaka på sin egen medicin. I den bilden ryms inga kränkningar av serbiska minoritetsrättigheter, garanterade av FN.

Och mönstren i svensk press påminner om vad som sker på den internationella arenan.

USA och Tyskland tycks mena att Kroatens blixtkrig (och därmed underförstått fördrivandet av Krajinaserberna) fört freden närmare. I FN:s säkerhetsråd blir Kroatens operation "Storm" föremål för ett blekt "beklagande". EU-medlaren Carl Bildts anmärkning att alla brott ska bedömas efter samma måttstock får inga politiska konsekvenser. Kritiken av oförrätter mot serbisk civilbefolkning och FN-personal neutraliseras genom att USA:s FN-ambassadör samtidigt går ut med indicier på eventuella massgravar vid Srebrenica.

Hundarna skäller medan karavanerna passerar. Ingenting tycks nu egentligen ha hänt utom att kroaterna har fått tillbaka Krajina och därmed full kontroll över sitt eget territorium.

Ett helt folk fördrivs nu från Kroatien; detta suveräna, demokratiska och västorienterade land med världens bästa minoritetspolitik (enligt den kroatiska presidenten). Samtidigt delar Franjo

Tudjman ut hedersmedaljer till Bosniens president och utrikesminister. I Zagreb skålar man i champagne tillsammans med tyska, amerikanska och turkiska diplomater. En ny geopolitisk intressegemenskap träder fram i vars skugga tecknas delningen av Bosnien och dess slutgiltiga apartheidisering.

Svensk press har skrivit mycket om etnisk rensning i Bosnien, men lite om den systematiska fördrivningen av den gamla serbiska minoriteten från hela Kroatien som inleddes omedelbart efter det att Tudjmans Kroatiska Demokratiska Allians kom till makten 1990, ett år innan inbördeskriget började.

Hundratusentals serber förlorade redan före Krajinas blixtrönsning sina arbeten, "delogerades" (vilket i kroatisk press är beteckningen för att fränhändas sin lägenhet), fick sina hus och affärer sprängda och/eller tvingades lämna sitt land Kroatien. Det-

ta har knappast omnämnts i Sverige. Bara hårt trängda kroatiska människorättsorganisationer, regimkritiker och oberoende medier tycks engagera sig i det som skett.

Kroatien har nu i det närmaste fullbordat "serbfrågans slutgiltiga lösning" med liknande medel som de bosnis-

ka serberna använt för "den muslimska frågans slutliga lösning". 1990 fanns i Kroatien en serbisk minoritet på 600 000 människor. Nu återstår endast mellan 100 000 och 150 000.

Vi lider alla när vi tvingas bevittna de brutala övergreppen mot civila och förödelser av städer och kulturminnesmärken på platser som Vukovar, Mostar, Srebrenica och Zepa – för att inte tala om den dagliga terrorn mot Sarajevo. Nu irrar karavanerna av politiskt förbrukade bönder från Krajina runt på Bosniens och Serbiens vägar. Intellectuella som engagerat sig offentligt i Vukovars, Dubrovniks och Sarajevos öden har varit påfallande tysta.

Varje övergrepp mot mänskliga rättigheter måste fördömas. Annars legitimeras en farlig geopolitisk pragmatism, som innebär en cynisk hållning till mänskligt lidande. Om journalistiken och det intellektuella engagemanget präglas av ensidighet, förbrukas dess moraliska trovärdighet. Detta drabbar inte enbart serber från Krajina, utan också alla de offer för krigens terror som fördrivs när den ena vågen av etnisk rensning nu, i allt snabbare takt, tycks leda till nästa.

ALEKSANDRA ÅLUND

Professor i sociologi

vid Umeå universitet

CARL-ULRIK SCHIERUP

Professor

Föreståndare för Det danske

centrum for migration og

etniske studier, Esbjerg

**Om
journalistiken
och det
intellektuella
engagemanget
präglas av
ensidighet,
förbrukas dess
moraliska
trovärdighet.**